B. N. C
FIRENZE
1015
19

FRANCISCI
CAESARIS AVGVSTI
MVNIFICENTIA.

1015.19

563

ORATIO FVNEBRIS, IN LAVDES, ET RES GESTAS SANCTISSIMI PRAESVLIS, IOANNIS DE MEDICIS, S. R. E. Cardinalis vigilantiſsimi.

Conſcripta à Hieremia Martio Auguſtano Medico.

Florentiæ apud Filios Lauren. Torrentini Ducalis Typographi. 1563

COSMO MEDICI,
ILLVSTR. ET EXCELL.
FLORENTIAE, ET SENARVM DVCI,
DOMINO SVO VNICE
COLENDO,

HIEREMIAS MARTIVS MEDICVS.

εὖ ὑγιαίνειν

SCRIPSI proximis feſtiuitatis Chriſti ocioſis diebus, Dux Illuſtriſsime, cum à grauioribus ſtudiis animũ recreare vellem, orationem de vita, & laudibus, IOANNIS filii, adoleſcentis ſanè vt nobiliſsimi, ita omnium quos ego in vita vnquam vidi, optimi, & non tibi tantum qui mirificos ex illius excellenti virtute & indole fructus capiebas, eiusque in more conquieſcebas, ſed vniuerſæ ciuitati, & bonis omnibus, chariſsimi, quam ad te mitto, non vt dolorem quem acerbiſsimum omnium in vita hauſiſti retractando augere, vel conſolationem afferre ei, quem cæteros prudētia, & animi altitudine vincere, nulliusq; conſilio indigere certò ſcio, vel ſummas tuas occupationes interpellare velim; ſed vt meum in te, cuius eximias virtutes magna obſeruantia, & admiratione proſequor, & in ampliſsimam familiam veſtram, ad totius orbis terrarum immortale decus natam, perpetuũ ſtudium, gratiq; animi conſtantem voluntatem declarem. Quod enim tuo, clementiſsime Princeps, qui omnium virtutum apud omnes homines, maximeq; apud omnes Principes, & Monarchas opinione flores, ſingulari beneficio, & ſumma benignitate, ſedem ſtudiis meis nō modò commodam, verum etiam vtiliſsimam nactus, & in celebre illud νοσοκομεῖον tuum, vt ibi in re medica periculum

facerem, interceſſoribus ampliſsimis viris, Ioanne & Marco Fuggeris, & Bernardo Vecchietto, ciue Medicæi nominis ſtudioſiſsimo, quibus ego mirificè deditus ſum, & maximis obligationibus obſtrictus, idq; eorum merito, receptus ſum: quanti illud apud me eſſe putas? Pro quo beneficio, vt eas celſitudini tuæ agam, & referam gratias, quas debeo, non modò meæ, ſed ne vllius quidem humanæ facultatis eſt. operam tamen dabo, id quod hoc tempore vnum polliceri poſſum, ac debeo, vt iſtam tuam ad me augendum tàm propenſam voluntatem plurimi apud me eſſe, & ſemper fore, libentiſsimè apud omnes prædicem. Interim quando maioribus in rebus animum meum hactenus perſpicere non potuiſti, hac ſaltem oratione quamuis amplitudine tua indigna, meam ſummã ac perpetuam obſeruantiam ergò celſitudinem tuam, incredibileque, & indefeſſum ſtudium declarandum eſſe exiſtimaui. quam ſi celſitudini tuæ gratam fuiſſe animaduertero, non leuis mihi fuerit ſtimulus additus, ad alia lucubrãda, & fortaſſe, vt dies diem ſolet docere, meliora nomini tuo conſecranda. Reliquum eſt, vt Deum ex animo rogem, vt te, Dux præſtantisſime, ſua ſemper cura, cuſtodiaque tueri, omnia proſpera largiri tibi, & ab omnibus fortunæ, & temporum iniuriis liberum atque immunum conſeruare velit, quo nihil quicquã magis in votis habeo, atque exopto. Florentiæ XIIII. Februarii anno Chriſti, Dei noſtri MDLXIII.

Tuæ Celſitudini

Addictiſs. & ad omnia officia paratiſsimus

Hieremias Martius Auguſt. Medicus

CREDO *ego vos mirari, idq́ non iniuria, viri omni genere laudis præſtantiſſ. quod ego, nullo vel ingenio, vel dicẽdi facũdia præditus, aliyq́ profeſsionis generi ab hoc munere alieno prorſus addictus, in hunc locum orandi cauſa conſcenderim: temeritatiſq́, & ſtultitiæ accuſare me, quòd poſt Petrum Victorium, virum ſcientiæ, et doctrinæ laudibus excellentiſſimũ, eloquentiaq́ à pueris quaſi in hanc vſque ætatem clariſſimum, quicquàm in medium proferre, aut de lectiſſimi, ornatiſſimiq́ adoleſcentis,* IOANNIS *Medicæi Cardinalis laudibus (quarum equidem exitum, quam principium inuenire difficilius eſt) diſſerere, eaſq́ dicendo ornare inſtituerim. Quod enim ab hoc ſummo viro nihil afferri ſoleat, niſi quod perfectum ingenio, elaboratumq́ induſtria, qua vnus omnium maximè excellit, ſit: cuilibet veſtrum, quibus ex familiaritate ſua, & quibus orbem illuſtrauit ſcriptis, omnes ſuæ virtutes notiſſimæ ſunt, clarum eſſe exiſtimo. Cuius oratio ita omnibus ornamentis abundauit, itaque animis omnium penitus inſedit, vt plus voluptatis ex recordatione illius orationis, quàm non modò ex mea, ſed ex cuiuſquam oratione capere poſsitis. Sanè luctum ciuitatis totius ita homo ad dicendi ſingularem quandam facultatem natus expreſsit, et ob oculos propoſuit, vt neſcias oratio ne illius, an mors Cardinalis, temperatiſſimi, & ſanctiſſimi iuuenis maiorem dolorem legentibus faciat. Conſolatur me tamen, & acrius ad dicendum inflammat, conſpectus hic veſter omnium iucundiſſimus, cuius beneuolentia fretus, quamuis ingenium voluntati minimè par ſit, egoq; plus oneris ſuſtulerim, quàm ferre me poſſe intelligam, parumq́ temporis huic*

ſtudio vni omnium, vt mea fert opinio, difficilimo, impartiuerim: ſpero vos inſtituti mei rationem probaturos, & voluntatem, quæ mihi ſemper optima fuit, pro re minimè grauatim accepturos eſſe. Quod vt mihi perſuadeam, & amor quo incredibili vos proſequor ſingulos, & beneuolentia, qua etiam immerentem me cōplectimini, faciūt. Ego, quod mei muneris eſt, antequàm dicēdo vlterius progrediar, viri clariſſ. & optimi, vos omnes maiorem in modum, etiam atq; etiā rogatos volo, primùm vt huic orationi, quantumuis parùm eleganti, benignas aures (id quod æquiſſimum eſt, & de quo magna ſpes me tenet) præbere, & ſi quid minus eleganter, aut quod à veſtro acutiſſimo iudicio abhorreat, aut durius ſiue imprudentius à me dictum fuerit, timori potius, & luctus magnitudini, quàm inſcitiæ vel incogitantiæ, à quarum vtraque alieniſſimus eſſe ſtudeo, imputare velitis. Ego enim (credatis affirmanti velim) hoc munus officij ratione potius, quàm dicendi, aut eloquentiæ oſtentandæ, vel laudis alicuius aucupandæ ſtudio incitatus, ſuſcipere non dubitaui. Quod enim in eo loco nunc ſum, vbi ſtudia mihi pro arbitrio colere, Medicinæq́, arti vni omnium in vita vtiliſſimæ totis, & animi & ingenij viribus operam nauare poſſum, id totum beneficentiæ ſplēdidiſſimæ familiæ Mediceæ, & Iſidori de Monte Auto quem ut alterum parentem, & obſeruo, & diligo, cuique beneficiorum memoria ſempiterna ſum obſtrictus, humanitati debetur. Quibus hac ipſa oratione, voluntatem meam declarare, gratique animi ſignificationem exhibere, dolorique recenti ſolatium aliquod afferre decreui. Quemadmodum .n. ea quæ præter expectationem accidunt, ijs quæ præſcientibus nobis, animoq; futura mala proſpicientibus, grauiora eſſe ſolent: ita profectò inopinatus Ioannis Medicæi Cardinalis, iuuenis ad omne virtutis decus expectatiſſ. ex hac vita diſceſſus, ita

animos

animos omnium perculit, tantoq; dolore affecit, vt à longo tempore lachrymis modũ facere, aut a mærore abduci nequaquã potuerint. Neq; id vllum admiratione afficere debet. Quis enim vnquàm crediđiſſet, niſi ſenſus omnis penitus expers, & omnium rationum humanarum ignarus, iuuenem iſtis lateribus, iſta forma, iſto virium ac ætatis robore, animique firmitate, nihilque tale metuentem, in medio ætatis curſu, & virtutum ſuarum exoriente ſplendore, tàm ſubitò poſſe extingui? O miſeram vitæ humanæ conditionem. Quàm multa non modò contra voluntatem, verum etiam præter opinionem homini contingunt. Utinam humanæ fragilitatis, rerumq; noſtrarum in conſtantiæ, in alio potius, quã in hoc ſpectatiſſimo, omnique uirtutũ genere ornatiſſimo iuuene, inuida mors exemplum dediſſet nobis. æquiore fortaſsis animo hunc tàm acerbum caſum toleraremus, neque ita humanæ conditionis, & imbecillitatis noſtræ memores, de ſtatu mentis deijcere mur. Sed cum is fuerit ereptus nobis (proh dolor) quo poſt hominum memoriam vix ullus unquam, aut charior, aut gratior fuit omnibus, quo pater optimus, & clariſsimus tanquam ſpe unica requieſcebat, quo Eccleſia tanquàm defenſore nitebatur acerrimo, non poſſum non ingemiſcere, uicemq; non noſtram tantum, ſed totius Reipublicæ Chriſtianæ damnum acceptum ex animo deplorare. Utinam uerò uiui uirtutes, quibus innumerabilibus fuerat ornatus, commemorare, memoriaq; ſempiterna proſequi potius, quàm mortui obitum deflere deberem. facilius fortaſſe, & magis ex animi ſententia uerba fluerent, neque tàm aſpera, tamque inculta uideretur oratio. Sed quia & fletu impedior, & mærore animi penitus ita conficior, ut uix mei ipſe compos ſim: ueniã dabitis mihi (quis enim tantum affectibus imperare queat?) ſi minus ornatè, uel appoſitè omnia, quæ de huius præſtantiſſimi iuue

nis laudibus mente concepi (de quo quotieſcunque cogito, toties animus nouo dolore obruitur) dicendo expreſſero, uerbiſque conſecutus fuero. Atque utinam hac uirtutum ſuarum narratione, ob quas cum paucissimis excellebat, quorundam fletus, quibus modum conſtituere neſciunt, abſtergere, adque mentis priſtinum uigorem, & hilaritatem reducere eos, dolorique leuamen aliquod afferre poſſem. Sed quæ unquam fuit aut tanta eloquentia, aut tàm incredibile, atque diuinum dicendi genus, quod uirtutes huius optimi, & mitiſsimi iuuenis, non modò augere, aut ornare oratione, ſed enumerare, aut dicendo complecti poſsit?

Primùm enim vt a bonis fortunæ initium ducam, quæ vnquã quæſo poſt hominum memoriam extitit, aut adhuc hodie extat, maiorum ſuorum præclaris teſtimonijs, virtutumq; monimentis, hac familia illuſtrior? equa tot extitere, & adhuc hodie ſuperſtites ſunt tot Reipublicæ labaſcentis conſeruatores, tot ſapientiſſimi principes, tot prudentiſſimi Duces, tot ſanctiſſimi Cardinales, atque Pontifices. Cuius rei etiam me tacente abundè teſtis eſſe poterit, Coſmus ille ſenex, præſtantiſſimus ciuis, cùm genere & nobilitate, tum gratia ornatiſſimæ vrbis florens, cuius tot & tam magna in Rempublicam, quæ toties nobilium quorundam pernicioſo furore tentata fuit, & in ſummũ diſcrimen adducta ſæpius, merita ſunt, vt eum æterna memoria proſequi, cum iampiorum locum & ſedem conſecutus ſit, optimo iure debeamus. Cuius virtus nec obliuione eorum qui nunc ſunt, nec reticentia poſterorum inſepulta eſſe poterit, cũ ſibi ipſe ſuis diuinis virtutib. immortale propè monumentum extruxerit. Et quis de tali ciue ſatis dignè vnquã loquatur? Hic veterum maiorum ſuorum de omnibus benè merendi conſuetudinem nulla prorſus fortunarum ſuarum ratione habita conſtantiſſimè vſq; ad extremum ſpiritum retinuit. Concurſus

quotidie

quotidie ad illum fiebat optimorum virorum, qui aut ipſi rempu blicam conſilio iuuare, aut rebus perditis medicinam adhibere poſſent. Omnino magnus hic vir, ſummiſq; virtutibus ornatus, ob eximiam ſuæ naturæ liberalitatem atque amplitudinem benignè facere & ſolebat, & poterat, & ad benè merendum de omnibus natura maximè propenſus erat. Omnem ſuam induſtriam, omnẽ curã, omnes deniq; cogitationes, in Reipublicæ dignitate tuẽda, eiuſq; in columitate, in qua ſuam quoque incluſam eſſe vir ad om nia ſumma natus exiſtimabat, procurãda, ponebat. Quo factum fuit, vt vnus omnium præſtantiſſimus, & ſalutis reipub. ſtudioſiſſimus ciuis, non a multitudine Florentina tantum, ſed & aliarum totius Italiæ ciuitatum populis communi iudicio & conſenſu haberetur. Neq; enim autoritate tantum, qua maxima pollebat, & opibus inſtructiſſimus erat, ſed & liberalitate, & prudentia, quibus virtutibus mirificè excellebat, cæteros omnes longiſſimo interuallo poſt ſe reliquit. Inter virtutes autem nulla fuit ex omnibus, quæ maiorem multitudinis beneuolentiam conciliaret illi, quàm liberalitas. Ab auaritia qua nullum tet rius eſt vitium in principibus, & his qui Rempublicam gubernant, quàm longiſſimè ab fuit, ciuium cõmoda defendit, eoſq; in æquitate continuit. Huius incredibilis in Deum pietas, & in homines coniuncta cum prudentia liberalitas, et eximia animi conſtantia in cauſa fuere, vt quãuis priuatam vitam ageret, maiora tamen negocia quàm vllus vnquam Regum ſuſtineret, & honeſtiſſ. & laudatiſſ. acta vita omnibus exemplum de ſe præberet. Cuius rei (vt alia magna & innumerabilia præclara facta huius optimi ciuis prætermittam) adhuc hodie locupletiſſimi, & indubitati teſtes ſunt, tot ſumptuoſa, & maximo ingenio atque artificio a ſe extructa ædificia, tot ſplendida palatia, tot religioſiſſima fana, quæ adhuc hodie om

nibus ad uiſendum patent, quæ proprijs ſumptibus fieri curauit, & beneficijs deinde ornauit. Quid quòd remotiſsimis etiam in locis, liberalitatis ſuæ ſpecimina reliquit? Quantum pecuniæ expoſuerit Hieroſolymis vrbe una ex omnibus ſanctiſsima, in ædificanda domo, in qua pauperes, fame atque rerum omnium inopia cōfecti collocarentur, quis tàm imprudens eſt, qui neſciat? quo opere quid ſanctius excogitari potuerit, non uideo. Quis unquam fines imperij ſui ita amplificauit? quis toties perditorum hominum furorem fregit? quis toties Rempublicam ruinas minantem, induſtria ſua erexit, rebuſq́ue publicis afflictis opem tulit? quis toties ab exilio, quod uirtute ſuſceperat, & inuidia malorum ſuſtinuerat, reuocatus? toties decreto publico ciuium pater patriæ ſalutatus? quis toties flammam furoris ciuilis extinxit? Fuit hic uir eloquētia clariſsimus, ad prudentiā a natura factus, qua fretus, libenter amicis, quacunque in re potuit, libentiſsimè ſuam operā præſtitit, liberalitate in pauperes immortale nomen ſibi peperit, in conuerſationibus vtilis, in conſultando cautus, in exequendo promptus, ſermone grauis & argutus extitit. Sed quod meritò nō poſtremū in laudibus ſuis poſuerim, homines doctrina claros, & literarum cognitione inſignes laudibus nō tantum extulit, ſed & præmijs affecit, Argyropolum, natione Græcum, è remotiſſimis terris accerſitum, Florentiam magna ſpe præmij propoſita, perduxit, quo iuuentus florētiſſima, hoc duce, Græcis literis erudiretur, & ad honeſtatem informaretur. Marſilium Ficinum quem hodie Florentia iactat, diuini Platonis interpretem maximum domi ſuæ non aluit tantum, amoreq́ incredibili cōplexus, ſed & muneribus honorificentiſſimis proſecutus eſt. Mortuus eſt Coſmus, omnibus regijs ornamentis & virtutibus pleniſſimus, laudum ſuarum curſu completo, & in ſacra diui Laurentij æde,

a ſe

a ſe extructa, ſplendido apparatu ſepultus eſt, comitante tota ciuium lectiſsimorum multitudine, & maxima vulgi frequentia, à quibus deinde publico decreto titulo patris ornatus fuit. Luxerunt obitum, indigniſsiméque tulerunt non ciues tantum, quibus toties amiſſam libertatem recuperauerat, ſed & exteri, et in vniuerſum omnes Chriſtiani principes, facilè quantum illi viuo tribuiſſent, quantáque beneficiorum memoria illi obſtricti eſſent, lachrymis & gemitu declararunt. Reliquit duos filios, Petrum, & Ioannem, quorum hic quia ſubitò extinctus fuit, nulla virtutis ſuæ argumenta poſteris relinquere, aut nomen immortalitati cõmendare, ille quòd valetudine minus proſpera, & tenui corpuſculo ſemper fuit, & viuente adhuc patre imperium adminiſtrauit sẽper, & ferè maximam ætatis ſuæ partem in belli ciuilis tumultibus, & diſſenſionibus publicis, et valetudine aduerſa conſumpſit, patriæ ob res præclarè geſtas tantùm innoteſcere non potuit. Quid de Laurẽtio Medicæo dicam, quem vnum nõ modò noſtra tempeſtate, ſed multorum ſeculorum memoria, hiſtoriæ celebrãt, quem verè phœnicem inter omnes vniuerſæ Europæ principes licet appellare, cuius mortem tanta malorum ἰλιὰς, tot Italiæ calamitates, & inteſtina bella exceperunt? cuius tanta apud omnes Principes, totius orbis terrarum autoritas fuit, vt quemadmodum ille dum vixit, vniuerſam Italiam in tranquilliſsima pace cõſeruauit, & libertate dotauit, ita eo mortuo, omnia conciderint, eáque in mille calamitatum genera depulſa fuerit. Hic eſt ille qui Rempublicam Florentinam ceu patrimonium à ſapientiſsimo patre relictam ſibi tanta vigilantia, tanta induſtria defendit, conſeruauit, qui toties fluctuantem fortunam, & atrociſsima quæque minitantem non ſuperauit tantum eximia animi virtute, ſed & propè extinctam rempublicam, perditorumqúe inſidijs oppreſ

ſam, ab interitu liberauit, ſeruitutiſque iugum aliquoties a ciuium chariſsimorum ceruicibus depulit. Cum vero a bellis, quæ multa præclariſsime ab illo pro incolumitate Reipublicæ geſta ſunt, quieſceret, ne ocio torpeſcere, aut ciuium commoda neglıgere, aut parui facere, vel oſcitāter tractare videretur: leges quæ ad publicam tranquillitatem ſpectabant, condidit, & ne quid Reſpublica detrimenti caperet, totis viribus eleborauit, minimè neſciens vir ille & maximis & diuinis ornamentis præditus, ſe publicam vtilitatem ſuæ voluntati anteponere, patriſque affectum ergà ſubditos, ſuæque fidei & tutelæ commiſſos ciues habere debere. Hoc vno vel iuſtius, vel temperātius, vel omnibus numeris abſolutius, nihil vnquā ætas noſtra tulit, aut feret vnquā. Liberalitatem ſine ſpe præmiorum largiter exercuit, vir ille acutiſsimi in dignoſcēdis hominibus iudicij, nec quenquā ſua laude fraudari paſſus eſt. Virtuti præmia & ampla, & honorifica propoſuit, neminem vacuum a ſe abire paſſus eſt, qui aut conſilio rem Florentinam iuuiſſet; aut ſuarum virtutum experimenta dediſſet. Quantum verò bonis literis tribueret, ſine quarum cognitione nec tueri prudētiam, nec gubernare Rempublicam Principes poſſunt, vnus omnium optimè nouit, frequens in literis & ſermonibus eruditorū, Angelus Politianus, decus omnium bonarum artium, cuius amore tantùm flagrabat ob inſignem hominis in omni artium genere ſcientiam, & varietatem multiplicem, vt eum ſocium ſtudiorum adiungere ſibi, eiusque conſuetudine domeſtica doctior euadere voluerit. Neque profectò hunc præſtantiſsimum virum ſua feſellit opinio. Tantum enim iam ex literis didicerat, vt cōtra omnes fortunæ inſultus, & procellas ſubſidium ſibi parauerit. Omnino tanto amore proſequebatur eum, vt moriens etiam vix ab illo poſ-

ſet

ſet diuelli, putaretque nequaquã iuſtum eſſe, vt ab eo, quem totum in oculis geſtauerat, cuius admirabilem ingenij vim & animi de xteritatem in rebus dubijs toties admiratus, & præmijs etiam re muneratus fuerat, ſepararetur. Taceo Picum Mirandulæ Co mitem, ſcientiæ militaris & doctrinæ laudibus præſtantiſſimum, qui propria patria relicta, celebritate & virtutũ fama huius præ clariſſimi Laurentij permotus, Florentiam vſque ſe contulit, & ad vltimum vsque vitæ terminum coniunctiſſimè cum illo vixit, ſplendorem bonis literis reſtituit, & ingenia multorum ſuo exem plo ad laudem, & rerum præclariſſimarum imitationem incita-uit. Huius ſanctiſſimi Ducis manibus debemus, quod Græcæ li-teræ in Italia, & præclara doctrinarum ſtudia hodie plus, quàm in vlla alia huius vniuerſitatis parte florent. Beneficentia tan-tam laudem apud omnes ſibi peperit, tantamq; famã conſecutus eſt, vt non tantum apud ſuos, ſed & apud Barbaras gentes, à religione noſtra diuerſas, in honore & ſummo precio haberetur. Quod teſtantur cùm alia multa, tum precioſiſſima illa munera, quibus eum Suldanus Turcarum Imperator, virtutum ſuarum celebritate inductus, eum non ſemel, ſed iterum atq; iterum affe cit. Supereſt Bibliotheca, quam ex omni genere librorum inſtru-xit, quæ immortalem illi laudem peperit, in qua amplificanda, nulli nec labori, nec ſumptui pepercit. O vtinam multos eiuſmo di haberent Principes hæc noſtra tempora, non exularent hodie ita bonæ literæ, neque in tanta exiſtimatione barbaries, ſed Rei publicæ literariæ optimè conſultum eſſet. Audiui vocem illam præclaram ex Laurentij ore prodiiſſe, optare ſe tanta ſibi a Ni-colao Leoniceno, viro in omni literarum genere clariſſimo, ac Io anne Pico ad libros emendos præſtari incitamenta, vt tandem de ficientibus ſumptibus, totam ſuppellectilem oppignerare cogere-

tur. ò admirandam Ducis ſapientiſsimi in re literaria iuuanda, & doctrinæ ſtudijs promouendis voluntatem. Sed quò progredior? finem dicendi vix vllum facio, dum de huius optimi principis ſapientiſsimis conſilijs, & præclaris inſtitutis cogito. Eius virtutes tantæ ſunt, vt eas nullius vel mens, vel cogitatio capere poſsit. Sed vt Laurentium taceam, quid Ioanne eius filio, perfectius, aut quid numeris omnibus abſolutius fuit? is cum iam inde a pueritia ſua aliquot virtutis ſuæ experimenta dediſſet, incredibilique rerum præclariſsimarum ſtudio flagraret, egregieque maiorum ſuorum veſtigijs inſiſteret, & expectationem de ſe conceptam nō adæquaret tantum, ſed longiſsimo etiam interuallo ſuperaret, Innocentij octaui, summi Pontificis diuina ſapientia, eiuſque autoritate & ſuffragijs in collegium ſummorum patrum, & Eccleſiæ procerum cooptatus fuit. Nouerat quippe optimè, acerrimus ingeniorum æſtimator, Innocentius Pontifex, quantus in puero pudor fuiſſet, quā excellens omnium artium honeſtarum cupiditas, quanta in adoleſcente probitas, & perfecta penè ratio, & matura prudentia, minimè ſperata in illa ætate, & expetendarum vitandarumq; rerum incredibilis ſcientia, atque dexteritas. Quapropter ab ineūte ætate mirificè dilexit eum, cumque illi occaſionem tantum, non voluntatem ad res præclarè gerendas, & familiæ nomen illuſtrandum deeſſe videret, ampliſsimum illi campum patefecit, in quo virtus ſua excurrere liberè, & domeſtica laus exercere ſe poſſet. In qua dignitate laudabiliter ſemper vixit, omneſque curas, cogitationes & ſtudia ſua in Reipublicæ Chriſtianæ dignitate tuenda, & eius incolumitate conſeruanda poſuit, atque locauit. Quo mirandum eſt minus, eum cum vix ex ephebis exceſsiſſet, et vix decimum tertium ætatis annum compleuiſſet, hac tam eximia dignitate ornatum fuiſſe. coluit omnes vir-

tut:s

tutes & philoſopho, & homine Chriſtiano dignas, ſed liberalitatem præter cæteras diligentiſſimè exercuit. Qua propter hic præſtans omni virtute Cardinalis, vnus omnium maximè ad omnia ſumma factus, cuius vita perfectiſſima ſemper, heroica & planè diuina fuit, cum tot & tantis ornatus eſſet fortunæ & naturæ dotibus, ſub extremum vitæ ſpacium, ad eum gradum, qui in terris ſummus eſt, & auguſtiſſimus, Deo, hominibusque id ſummè cupientibus, aſcendit, & Leonis Decimi, Pontificis ſummi titulo decoratus eſt. Ac cum eſſet acerrimo ingenio, & grauiſſimo iudicio Princeps, ſimul ac creatus eſt Pontifex Max. quo honore Ludouicus Gallorum Rex ſapientiſſimus eum adhuc puerum quaſi, & in cunis vagientem, digniſſimum arbitratus eſt, ſtatim patrocinium bonarum literarum ſuſcepit, eosque qui bonis artibus delectantur amore proſequi, muneribus ornare, beneficijs augere non deſtitit. Virtus principe digna, & quæ omni ſeculorum memoria celebretur. Cuius rei fidem facit ampliſſimam, quod altiſſimo honoris gradu ornatus, ſtatim nulla interpoſita mora, Iacobum Sadoletum, & Petrum Bembum, quorũ vterque eo tempore eloquentia & virtutis gloria florebat, ex omni doctorum hominum copia delegit, quorum in conſcribendis epiſtolis opera & ingenio vteretur. quod apud Romanos Pontifices munus longè honeſtiſſimum eſt. In cuius egregij Pontificis laudibus induſtriam, vigiliasque ſuas omnes, ponere literati homines certatim deberent. Nunquã ſeſe ſui diſſimilem præbuit, ſed quantum antea contenderat, vt in ſtudio virtutis omnes anteiret, tantum vt ſe ipſe in omni laude vinceret, in Pontificatu deinde, & ſtuduit, & conſecutus eſt, mirificeque laudatiſſimæ familiæ ſplẽdorem ad auxit. Quo factum fuit vt omnium oculi in illum conijcerentur, ipſeque omnium ordinum beneuolentiam mirabiliter

conciliaret ſibi, & ciuium animos nouis ſubinde beneficiorum generibus, & pollicitationibus deuinciret, adq; ſuam voluntatem perduceret. facile nec mehercle crediderim, vnquam in cuiuſquã Pontificis electione animos hominum lætiores, aut prædicationes magis honorificas fuiſſe, aut crebriores de vllo Pontifice Romano laudes extitiſſe. Accepto hoc lætiſſimo nuncio, qua lætitia perfruebantur? quibus gaudijs exultabant? quanta voluptate afficiebantur omnes? Quem quæſo vnquam proſpera fortuna tàm maturè ad ſummum imperium, & rerum gubernacula per omnes honorum gradus extulit? quis vnquam generis antiquitate, patris clariſſimi memoria, & aui ſui, atque maiorum natu præclarè factis, & virtute ſua comparatis monimentis, extitit illuſtrior, aut omnium ſeculorum laudibus celebratu dignior? Quid de Clemente Septimo Pont. opt. Max. propinquitatibus, amicitijs, opibus florentiſſimo, cuius ad animi bona comparanda mens omnis & cogitatio dirigebatur, dicam? hic cum fortuna virtutem ita coniunxit, vt in vtraq; pariter emineret, ſuiſque præſtantiſſimis actionibus tantum effecit, vt virtutem & ipſe ſingulari ſtudio coleret, & in alijs ampliſſimis præmijs ornaret, omnesq; liberales diſciplinas exulãtes exciperet, complecteretur, foueret, ſolidamque gloriam ſpectaret tantum. Inter tot autem præclarè res ab ipſo geſtas, quæ & multæ & innumerabiles fuerunt, quid glorioſius ad omnem poſteritatem, aut laudes tantæ familiæ amplificandas fuit, quam quod ſua autoritate Catharina de Medicis, fœmina lectiſſima, pudicitiæ & caſtitatis laudibus clariſſima, Henrico Gallorum Regi, viro omnium qui ſunt, fuerũt, erunt, virtute, ſapientia, potẽtia ac gloria facilè principi nupſit, generiſque nobilitati egregium ornamentum addidit, æternumq; nominis decus parauit ſibi. Quod ſi nomina tantum, non autem

res ge-

res geſtas, & egregiè facta, tot præclariſſimorum huius nobiliſſimæ, & ad totius orbis terrarum decus & ornamentum natæ familiæ heroum commemorare, aut oratione pro dignitate proſequi vellem, in immenſum creſceret oratio, neq; vnquam dicēdi finis foret. deinde quis neſcit, quanta animi altitudine, quanto ingenio & prudentia fuerit, Iulianus Dux, quem tota ciuium multitudo propter ſuauiſſimos mores, & humanitatem ſingularem mirificè dilexit? Quid de Hippolito eius filio dicam, cuius virtutis curſus, quam ætatis fuit celerior? in quo ſtatim ab ineunte pueritia, ea perſpiciebantur indicia ingenij, humanitatis, modeſtiæ, cæterarumq; virtutum omnium, vt iam tum facile appareret, qualis vir poſtea futurus eſſet. Quapropter Pont. Max. patruo ſuo, egregie charus fuit, opinionemqúe de se conceptam exitu deinde & re ipſa comprobauit. Nam cum virtutis amore mirificè eſſet incenſus, ſtatim hominum doctorum conſuetudine, & familiaritate vſus eſt, eorumqúe admonitionibus tantum perfecit, vt deinde ab omnibus omni honore, & amplitudine digniſſimus fuerit iudicatus, & à patruo viro omni virtute & integritate præſtanti, aſpectuquè & facie ipſa venerando, ob incredibiles animi & ingenij dotes in collegium ſummorum patrum fuerit cooptatus. In qua vitæ conditione, quanta cura, quanta vigilantia, & fide Eccleſiæ vtilitati conſuluerit, Petriqúe nauem diuerſis opinionum procellis fluctuantem defenderit, nemini ignotum eſſe arbitror. Liberalitatem & beneficentiam ita coluit, vt neque hac in parte ulli æqualium ſuorum ceſſerit. Quanta pietatis officia vſurpauerit, quantamque liberalitatis & magnanimitatis laudem apud poſteros conſecutus fuerit, in ſubleuādis rei familiaris anguſtijs, & extrema neceſſitate præceptoris ſui, viri optimi & hominis prudentiſſimi, qui illi ab ineunte æta

te egregiè deſeruiuerat, eiusque teneriores annos aluerat, ad virtutemque inſtituerat, quis eſt qui ignoret? huic non tantum ope & liberalitate ſua auxilium tulit, largóque congiario illum proſecutus eſt, vt nubiles filias, quibus dotem aliter conficere nō poterat, honeſtè atque ex ſuæ familiæ dignitate nuptum daret, ſed & induſtriam & integritatem illius muneribus honeſtauit, itaque famam & gloriam, homo ad quamlibet maxima beneficia promerenda aptus, comparauit ſibi. Sed viuit adhuc recēs, & ipſa poſteritate creſcit Alexandri, ſapientiſſimi & fortiſſimi Ducis, maiorumque ſuorum veſtigÿs clariſſimi, memoria. Quanto animo iam inde a teneris annis ad nominis immortalitatem contendit? quot periculis ſeſe obiecit? quem laborem vnquam pro Reipublicæ laudatiſſimæ dignitate tuenda, & ſalute quam in ſuis virtutibus conſtitutam eſſe putabat, defendenda, recuſauit? Cuius præſtantiſſimarum laudum fama, Carolus Quintus, ſummus ille poſt hominum memoriam, & prudentiſſimus, fortiſſimusque Imperator, impulſus, ſtudióque virtutum ſuarum incenſus, Margaritam filiam uirginem lectiſſimam, omniq; virtutum genere cumulatiſſimā, in vxorem dedit. Quod matrimoniū cum illi diuinitus eſſet delatū, nulli deinde labori pepercit, vt Imperÿ ſui fines propagaret, æternamqúe ſibi laudem, uir optimus atque fortiſſimus, compararet. Atque vti nam deinde ea mors, quæ digna tanto viro erat, præclariſſimas ſuas virtutes excepiſſet. Quod enim a domeſtico ſerpente (quo populus Florentinus nihil vidit indignius) crudeliſſimè fuerit interemptus, ab eoque tam nefarie fuerit occiſus, quem tot muneribus honeſtauerat, tot beneficÿs cumulauerat, qui vnus gubernabat omnia, plenus ſceleris & audaciæ, quis tàm agreſti, & tàm duro eſt animo, quin indigniſſimè ferat, animoque commoueatur plurimum

hoc

hoc tanto, tam atroci, tam ſceleſto & nefario facinore? Sed dedit portētum illud, homoque vnus omnium audaciſsimus, hac luce indignus, ſcelerum ſuorum atroces pœnas, eiectus domo, atque expulſus ex ſuis bonis, vitaque per ſummum dedecus amiſſa. Et quis eſt qui huius præſtantiſsimi Principis facta non dicam complecti orando, ſed percenſere numerando queat? Sat eſt, hunc præclariſſimum Cardinalem habuiſſe patrem COSMVM *Medicem, virtute, gloria, rebus geſtis, omnium gentium, omnium ætatum, omnis memoriæ facilè principem, parentemq́ʒ, ac cuſtodem vitæ veſtræ, nominis, fortunæ, qui pro veſtra ſalute, pro veſtra dignitate, pro pace ciuitatis, nullas ſibi inſidias, nullam vim, nulla odia, nullum vitæ periculum timendum vnquam putauit. Et quæ tanta poteſt exiſtere vbertas ingenij, quæ tanta dicendi copia, quod tàm incredibile atque diuinum orationis genus, quo huius clariſſimi Ducis, & florentiſſimi Thuſciæ regni Imperatoris, merita in Rempublicam, quisquam poſſit vel verbis exprimere, vel pro dignitate celebrare ſatis? Quid hoc vno vrbis vnius omnium pulcherrimæ, atq; ornatiſſimæ Principe in omni rerum genere abſolutius? quod virtutum omnium exemplum illuſtrius? cuius neſcias, rebus ſecundis ne & ad voluntatem fluentibus temperantia, an in aduerſis tolerandis, & animi altitudine in tanta fortunæ varietate ſuperandis conſtantia maior ſit. Quis vnquam Regum, aut Imperatorum, hunc ſapientiſſimum Ducem, prudentia ſuperauit? ingenij præſtantia, & in rebus gerendis iudicij acrimonia, & firma animi voluntate vicit? Iactat Græcia Herculem, heroem præſtantiſſimum, qui tot monſtra confecit, tot labores & difficultates ſuperauit, tot pericula vt ſibi immortale decus ſua induſtria pareret, adiuit, & tandem ad inferos etiam penetraſſe dici*

tur. Laudatur doctiſsimorum hominum conſenſu, & Poeta ſapientiſsimi encomijs in cælum vsque tollitur, viri ſapientis, & in bello, rerumque administratione exercitati ſimulachrum Vlyſſes, qui toties fortunæ fluctus & tempeſtates ſua prudẽtia rexit, toties impetũ illius fregit, ſuaque virtute ſedauit, atq; cõpreſsit. Quorum omnium laudibus Coſmus, quo vno hac vrbs nihil vnquam vidit illuſtrius, tenebras non tantum offudit, ſed penitus ferè obſcurauit, & è memoria hominum deleuit. Quo quid, quæſo, magnificentius, quid ad omnium ætatum propagationem glorioſius? quid hoc Principe poſt hominum memoriam fortunatius? quem tanta proſperitas conſecuta eſt, ut nihil nõ fortuna ei tribuat, quem virtus, & honeſtarum rerum ſtudia ad ampliſsimum dignitatis gradum, nihil tale expectantem perduxerunt, & in altiſsimo honore conſtituerunt, ad quem diuinitus imperium huius florentiſsimæ vrbis, toties malorum inuidia afflictum, & perditorum improba voluntate extinctum ferè penitus, fuit delatum, vt haberet campum, in quo virtus ſua excurrere, ſingularisq; ingenij dexteritas elucere poſſet. Quod ſi laudem meretur aliquã, vt profectò meretur maximã, non literarũ cognitione tantũ, quibus ad omnẽ humanitatẽ informamur, ſed et rei militaris ſcientia inſtructiſsimũ eſſe, vnus ex omnibus vniuerſæ Europæ principibus hãc ſibi poterit vendicare laudem Coſmus Thuſcorũ princeps Illuſtriſsimus, idemq; ſapientiſsimus. Quid dicã de beneficijs, quib. ab ipſo Reſpublica veſtra eſt ornata maximis? quid de periculis, quæ ſubire non dubitauit, vt ea ſalua eſſe poſſet? quid de maxima pecuniarum copia, quam vltrò citroq;, modò vt Reipublicæ dignitatem tueretur, eiuſq; incolumitati quantum fieri poſſet, conſuleret, ſine vlla remunerãdi ſpe expoſuit? hic vnus cæteris omnibus plus præſtitit, huic vni plus debetis, quam

alij ne-

alij nemini. hic vnus perditorum hominum, quiq́ue Reipublicæ laudatiſsimæ perniciem moliebantur conatus compreſsit, flãmam ciuilis belli ſua vigilantia extinxit ſæpè, inuidiam malorũ eximia animi virtute ſuperauit, vrbemq; præclariſsimam aliquoties ab interitu liberauit, ſceleratiſsimorum conſiliorum fontes aperuit, eosq́ qui Reipub. perturbandæ cupiditate ardebant, timore ab impugnanda patria deterruit, & in poſterum documentum ſtatuit, ne quis talem amentiam vellet imitari. Quo factum fuit, vt cum hactenus ciuium vtilitatem, oblitus commodorum ſuorum, ratione habita ſingulorum, ita defenderit, vt hodie Reſpublica Florentina ocio & tranquilliſsima pace nulli aliarum cedat? talis vir hic, ita de populo Florẽtino meritus eſt, & adhuc hodie meretur, vt non vni ciuitati tantum, ſed uniuerſæ Italiæ charus & commendatus eſſe debeat. hanc, quam hodie incolitis urbem, unus ille ſua induſtria, claram, amplam, illuſtremq; reddidit. Et cum minimè ignoraret, hanc gloriæ hæreditatẽ, et factorũ imitationẽ illuſtriũ ad ſe pertinere, multa uirtute ſua ſibi peperit, quæ nullo modo poteſt amittere. quæ. n. fortuna, aut quis caſus, aut quæ temporũ iniuria poſsit rerũ tam præclarè ab ipſo geſtarũ memoriã delere? Quid dicã de maguitudine animi, grauitate, conſtantia, liberalitate, iuſtitia, & cæteris quibus ornatus eſt innumeris virtutibus? Quis neſcit huius ſalutem in multorum, & totius ciuitatis potius, incluſam eſſe? Quis in iuſtitia colenda religioſior? quis in legibus condendis, & præclaris inſtitutis ciuitate ornanda, prudentia ſuperior? quis in ciuium ſalute tuenda, & patriæ incolumitate conſeruanda vigilantior? quis in ſceleribus puniendis atrocior? quis in bonis protegendis, & muneribus ornandis ad liberalitatem propenſior? Ad cuius virtutes enumerandas opus eſt non ſolum ingenio, ſed arti

ficio quodam ſingulari. none cum quolibet antiquorum compara ri meritò poteſt? Quod ſi omnes dicendo complecti vellem, dies potius, quam verba, me deficeret. huius enim fama longinquas regiones peruagata, barbaras etiam gentes, & religione diuerſas illi conciliauit, multosque aliqua modò virtute, nobiliue arte insignes, in vrbem Florentiam perduxit. Sed omnino datũ hoc diuinitus huic familiæ ampliſſimæ, & ſplendidiſſimæ videtur, vt memoria illius, rerumque præclare geſtarum fama, & virtutis incredibile ſtudium, atq; diuina in omnes homines beneuolentia, & in Deum pietas & obſeruantia in omne tempus, omnesq; gentes diſſeminetur. Quæ eſt ora, quæ ſedes, qui locus, in quo nõ extent huius cùm integritatis, tum verò humanitatis, liberalitatis, iuſtitiæ & temperantiæ, innumera, eaque haud vulgaria monimenta? Quis vnquam tantam animi celſitudinem, cum tantis opibus coniunxit? Quis ignorat, hunc egregiũ Ducem, hac tempeſtate vnum, aut certè cum pauciſſimis, opũ et diuitiarum inſtrumẽto, quæ illi pro ſtirpe, pro honoris gradu, pro familiæ ſplẽdore ſunt ampliſſimæ, non ad explẽda auaritiæ ſtudia, ſed ad effundendam bonitatem ſuam in plurimorum cõmoda & emolumenta, adq; liberalitatem exercendam & bonas literas quæ cum hac illuſtri familia renascuntur ſubinde, promouendas, vti? Teſtis eſt, celeberrimum toto orbe terrarum Piſanum gymnaſium, tantis beneficijs ab illo auctum, totque viris doctis vſu rerum & ſcientiæ laudibus clariſſimis refertum, & tantus vndequaq; ad id, ceu ad nouas Athenas confluxus, cuius facti memoriam nulla vnquam dies, aut temporis diuturnitas delere poterit. Matrem habuit, Eleonoram filiam Proregis Neapolitani, non minus illuſtrem ac claram matronam, prudentia in reb. agendis, pietate in Deum, & miſericordia

in

in pauperes, caſtitatis & pudicitiæ laudibus clariſſimam, cuius præſtantiſſimæ actiones celebrabuntur non ſolùm noſtris, ſed penè omnium gentium literis atq; linguis, neque vlla vnquam ætas, de illis conticeſcet. Quod cum minime ignoraret adoleſcens ad omnia ſumma natus, commemorabiliqúe pietate ac virtute præditus, cognoſceretque ſe ab his progenitum eſſe, qui pari virtute, pietate ac continentia haberent neminē æqualē, nihil in vita expetendum putauit, niſi quod eſſet cum laude, & dignitate coniunctum. hoc robore animi, atque hac indole virtutis, ac continentiæ fuit, vt reſpueret omnes voluptates, omnemqúe vitæ ſuæ curſum, in diuino cultu, atque in animi expolitione conficeret. Et quamuis adoleſcentia multas ſæpè lubricas vias oſtendat, naturaq́ ipſa multa blandimenta nobis ingenuerit, quibus nō modò hæc ætas infirma, ſed etiā iā corroborata capitur: ab his tamen illecebris tantū ſēper abhorruit, vt nullum vnquam petulans dictū in vita protulerit, ipſeq́ alijs hominibus virtutis et prudentiæ documentum fuerit. Quid multa? cùm magnitudine animi, tū cæteris rebus laude dignis, vitam patris & conſuetudinem expreſſit, familiæque ſuæ laudes cupidiſſimè perſecutus eſt. Omnino vigor ille oculorum ſuus, firmusque corporis habitus, plenaq; dignitatis, plena maieſtatis facies, ac totius corporis viuida quædam vis, & ſolidum robur, magna quædam, rara & ardua pollicebantur nobis. Ac egregia quidem iam, & maiora omnino, quam ab illa ætate poſtulandum fuit, virtutum ſuarum ſpecimina exhibuerat, plura omnino facturus, laude digna, & memoria, niſi importuna mors hanc lætitiæ cauſam inuidiſſet nobis. Nihil ferè erat, quod vel a natura, vel a virtute, vel a fortuna ſit expectandum, quod cumulatiſſimè conſecutus non eſſet. Nihil erat apud illum fuga voluptatum, aut continentia, quas virtutes

nullus ante illum magis commendauit. Magna laus profectò, et grata hominibus, vnum hominem tot virtutum rariſsimarum ornamentis abundare, in eoq; tantum elaborare, vt & Deo, & hominibus meritò probari poſsit. Ingenium ita excoluit, vt iam in multorum ore & ſermonibus eſſe inciperet ob incredibile diſcendi deſiderium, quo ita inflammatus erat, vt nusquam a latere doctiſsimorum virorum diſcederet. Et vt fuit moribus honeſtiſsimis præditus, ita cœleſtis numinis fuit obſeruantiſsimus, nihilq; cogitauit vnquam, aut fecit, quod pietati ac naturæ legibus non eſſet conſonũ. Quibus rebus factum eſt, ut Pius Quartus, Pontifex optimus Max. adoleſcentis naturali bonitate, et humanitate captus, eum Romam, domicilium orbis terrarum imperij vſq; ad ſe euocauerit, eiuſque intima familiaritate vſus fuerit, eaq; illi tribuerit, ut plura a parente proficiſci non potuerint. Qua in vrbe ita vixit caſtiſsimus adoleſcens, vt continentiæ laudem conſecutus fuerit, nec vllum ibi vel auaritiæ, vel luxuriæ veſtigium reliquerit, & vniuerſæ ciuitati vnus ante alios chariſsimus fuerit. Quis hoc adolescente caſtior? quis modeſtior? quod in iuuentute habuimus illuſtrius exemplum veteris ſanctitatis? hunc omnes propter ſuauiſsimos atque optimos mores, præſtantiſsimumq; ingenium certatim amabant, omnibusq; horis, in ore, oculis & complexu tenebant. Neque verò poſtremum inter laudes ſuas poſuerim, quòd literas & ingenia tàm impensè dilexit, quod bonas artes non fouit modò, sed aluit etiam atque promouit. Quis ignorat, eum ſi diutius hac vſura lucis frui licuiſſet, etiam vitam ipsam & ſanguinem, vbi opus fuiſſet pro incolumitate & dignitate Eccleſiæ, quàm tanquam chariſsimam & ſanctiſſimã matrem obseruabat, profuſurum fuiſſe. Nullus vnquam patri filius obsequentior fuit, nihil vile, nihil ſordidum cogitauit, ardua-

arduarum rerum ſtudio ſemper incubuit, nihil profudit, nihil vl lam in libidinem contulit, ſua bonitate potius multos locupletauit, & in rerum vtilium inueſtigatione omne ætatis ſuæ tempus conſumpſit. O magnum atque intolerandum dolorem, ò grauem acerbamque fortunam, ò luctuoſum indulgentiſſimo patri ſpectaculum, eum nobis eripi, in quo tot virtutum elucebant, ornamenta, qui tantorum ſpem fouebat vnus. Quis non ingemiſcat? quis non doleat optimi Principis caſum? Quis tám durus, aut ferreus eſſe poteſt, quis tantum ab omni humanitate alienus, qui hac no biliſſimi iuuenis morte nō cōmoueatur? quis animo tàm agreſti, vt à lachrymis temperare ſibi poſſit? Vincit linguæ officium doloris acerbitas; florentiſſima vrbium dolore penè conficitur, dolent ij quorum conſuetudine familiariter vſus eſt, lugent omnes, quibus de facie ſaltem cognitus fuit. Tanta virtutum omnium in hoc vno elucebat ſumma perfectio. Nemo eſt ex omnibus incolis, quin hunc optimè de vrbe ampliſſima, de literis, de egentibus, opemque ſuam & miſericordiam implorantibus meritum eſſe arbitretur. Et quia non paruam exorientis gloriæ & uirtutis ſignificationem dabat, dignusque iudicabatur, qui conſtituendæ rei Chriſtianæ, operam ſuam nauaret, hancque animorum diſſenſionem componeret, horribilesque diſsidentium opinionum procellas quæ iactare multis ab hinc annis Petri nauem ceperunt, neque dum conſiſtere patiuntur, ſua vigilantia ſedaret, locumque nanciſceretur, in quo latius ingenium, & virtus ſe diffunderet, optimi Pont. Pij IIII. ſapientiſsimo iudicio in collegium ſummorum patrū, & Eccleſiæ procerum cooptatus fuit (quam dignitatem niſi vigilantes homines, niſi caſti, niſi induſtrij conſequi nō poſſunt) admirabili omnium acclamatione atq; conſenſu. Quam dignitatem ita tuebatur, augebat & ampli∫i-

cabat, vt cum pauciſsimis excelleret, omnisque officij diligentiſsimus eſſet, & ſedulitate pro grege Christi excubias agendo nulli æqualium ſuorum cederet. Poſteaquam uerò expectatiſsimum, atque optatiſsimum de dignitatis acceſsione nuncium Florentiã peruenit, eumque mirifico omnium cõſenſu, in purpuratorum patrum numerum Pij IIII. ſapientiſsimi Pont. diuina autoritate accedente aſcitum eſſe: tota vrbs incredibili statim lætitia perfuſa, cum Deo opt. Max. primùm gratias pro tanto beneficio egiſſet, qui tali quidem tempore eum Cardinalem benignitate ſua quaſi de cælo demiſiſſet, quo neque meliorem, neque ſanctiorem, aut Reipublicæ Chriſtianæ rationibus accommodatiorem optare potuiſſet, fauſtis acclamationibus perpetuam ei rerum felicitatem precata eſt, & poſt dignitatem benè adminiſtratam perpetuam ſenectutem, omnesque induſtriæ ſuæ, vitæque partes illi dicauit atque conſecrauit. Hunc honorem adeptus eſt, reclamante nemine, & conſentiente Pio IIII. multis primum, magnisque in rebus ab eo probatus, quo Pontifice ? omnium ſapientiſsimo & optimo, qui & ipſe Deo probatus eſt, & non probat niſi ſui ſimiles. Et quamuis in altiſsimo honoris gradu, & ampliſsima dignitatis ſede conſtitutus eſſet, nunquam tamen diſsimilis ſui fuit, vel auaritia, qua nullum eſt tetrius vitium, aut opum inexplebili cupiditate flagrauit, voluptates ſemper tanquam peſtem deteſtatus eſt, nusquam ambitione inflabatur, aut amore potẽtiæ, uel principatus cupiditate flagrabat, vel ſtudium ſuum ad honores acquirendos conferebat, ſed omni potentia & honore contempto, humilis viuebat, atque ita humilis; vt omnibus ad illum aditus pateret, isque beneuolentiam totius vrbis mirificè conciliaret ſibi, ita vt multi pro ipſius ſalute vota quoque ſuſcipere minimè dubitarent. Quàm charus fuerit omnibus, facilè etiam

me ta-

me iacente, tot hominum fletus & ſuſpiria, lachrymaeque declarant. Cum enim huius temperatiſſimi & lectiſſimi iuuenis mors Florentiae nunciata eſſet, quem conuentum totius ciuitatis factū eſſe arbitramini, quem fletum virorum, mulierumque omnium? breui tempore ad ſanum. D. Laurentio ſacrum è tota vrbe concurritur, neque vllus vel aetate tàm affecta, neque viribus tàm infirmis fuit, qui nō ſtatim, hoc acerbo caſu penitus obſtupefactus, ad templi portas ſe contulerit. hic verò tāto dolore afficior, lachrymiſque ita debilitor, vt voce quaſi incluſa, vix dicendo vlterius progredi queam. O miſera vitae ratio, quae tamdiu reſides in volup:ate, quam diu poſcit fortunae lidido. Quanta beneuolentia vniuerſus populus illum proſequeretur, facilè gemitu et lachrymis quas copioſiſſimè profudit, comprobauit. Statim maximus totius vrbis ad funus fit concurſus, veſtem ſinguli mutarunt ordines, caelum ipſum maerorem prae ſe tulit, praeclariſſimorum ciuiū lachrymae maeſtitiae teſtes locupletiſſimi extitere. O diem illum funeſtum & calamitoſum non religioni tantum, quae tantam in hoc rariſſimo virtutum omnium ſimulachro iacturam paſſa eſt, ſed bonis omnibus, patri optimo luctuoſum, egētibus grauem. nullus fuit qui hoc publico incommodo non commoueretur. Erat in luctu Senatus, ſqualebat totus aulicorum caetus, fortunaeque inconſtantiam accuſabant, calamitateſque ſuas eo amiſſo, a quo pendebant vno, lugubri voce deplorabant. nullum erat totius Thuſciae oppidum, nulla colonia, nulla praefectura, quae non ſtatim veſtitu mutato, dolorem ſuum publicè teſtaretur. Quāta fuerit in hunc omnium propenſio, lachrymae multorum, incredibiliſque maeror, ſqualor & maeſtitia, quam vidimus, luctuſque declarant. Quis eſt tàm barbarus, aut tàm ab omni humanitatis genere alienus, cui hae lugentium in terram fluentes veſtes la

*chrymas non excutiant? Quis vnquam tàm magnificè ſepultus,
aut ita a populo ſuo defletus, aut publico luctu mortuus honora-
tus fuit? Quantum verò Iſabellæ ſorori, matronæ illuſtriſsimæ,
pudicitiæque, & omni virtutum genere clariſsimæ, chariſsimi
fratris, diuini planè iuuenis, optimi atque ſanctiſsimi mors, mæ-
roris attulerit, vel ex eo perſpicere licet, quod morte illius nuncia
ta, ſtatim præ mæſtitia obmutuit, & viribus deficientibus in ter
ram collapſa, doloris impatiens, & tàm acerbi caſus nouitate
percuſſa, ægrè ad ſe tandem redijt, & adeò huic calamitati ſuccu
buit, vt non prius flere ac lamentari ſuam & ſuorum vicem deſi-
neret, quam lachrymæ eam deficerent, iacebat tota et corpore
& animo, parumque aberat, quin animam prorſus exhalaret,
tanto quippe amore ſemper in illum extiterat, vt negaret fas eſ-
ſe non modò domicilio, ſed ne ſepulchro quidem ſe ab illo eſſe ſe-
iunctam. Nec mehercle credo lectiſsimam fœminam, vllum vn
quam in vita tēpus acerbius expertam fuiſſe, aut maius in ani-
mo vulnus accepiſſe. Cui enim veſtrum ignotum eſt, quam arctè
inter ſe ſingulariterque amauerint, quam coniunctiſsimè vnà vi-
xerint? Equidem cum de hoc triſti ſpectaculo cogito, prorſus
omnis iucunditas mihi eripitur, doloreque illius maximopere do-
leo. Maritus autem eius, Paulus Iordanus Vrſinus, vir excel
lenti animo & virtute, maiorum ſuorum & rerum geſtarum me
moria clariſsimus, & belli gerendi ſcientia & animi fortitudine
præſtantiſsimus, cuius laudes etiam diſiunctiſsimas terras pera-
grarunt, nihil hoc tàm acerbo vulnere debilitatus, aut animo fra
ctus, vel precibns vxoris dehortantis victus, quamuis graui vale-
tudine affectus, vix corporis viribus animum ſequeretur, virtute
tamen naturæ incōmodum uicit, & affinis optimi, in quem tàm
præſtanti beneuolentia & diuino ſemper ſtudio extiterat, funus*

ipſe

ipſe ſuâ ſuorumque neceſſariorum præſentia honeſtare, ſupremumq; officium illi præſtare voluit, exequiasq; ipſe vnà cum honoratioribus ac præfectis deduxit, planctu & lachrymis ſatis indicans, vel beneuolētiam erga viuum, vel mærorem ob defunctum, quod q; in vita nullum vnquàm acerbiorem dolorem hauſerit. Quo factum fuit, vt magnificè eo ſepulto, ſolennibusq; funeralibus factis, ipse primus ſtans super monumentum eum deplorauerit, hocq; tam pio munere non mediocrem ſibi gratiam apud multitudinem vir in rebus bellicis tàm conſilio quàm manu præſtantiſſimus conciliauerit. O ſpes fallaces? o inanes cogitationes noſtras? itáne inuiti ab eo diuellimur, cum quo omnia nobis ſunt ſublata? itá ne crudelis fortuna felicitati noſtræ inuides, vt ſemper aliquid ſiniſtri, aliquid mali aſpergas? Sed quid agamus? hæc eſt rerum humanarum conditio. Cuius autem vita vnquàm aut fuit, aut eſſe poteſt, tàm felix, tàm proſpera, in qua multa præter expectationem non acciderint? Quid imbecillius porrò & miſerius humano genere? Quotusquisque noſtrum eſt, qui vitam in craſtinum polliceri ſibi poſſit? Circumſpiciamus quæſo exempla & monimenta veterum. Dolebimus ne quod ex hac breui & caduca, & moleſtiarum pleniſſima vita, in æternam ac iucundiſſimam, omniq; genere bonorum affluentem migrauerit? Dolemus immatura morte, plenum ſpei maximæ, & firmata iam virtutis ſtirpe extinctum eſſe. Poteſt ne vllum genus mortis intempeſtiuum eſſe, quod naturæ neceſſitate ita volente nemo vitare poteſt? Fratrum adhuc adoleſcentum optimorum & ad omne laudis genus expectatiſſimorum florens copia ſupereſt. Nonne omnibus vel naturæ dotibus, vel doctrinæ præſidijs inſtructiſſimi sūt, & planè tales, quales parentum votis meritò deſiderari debent? Quod ſi dolori finem omnino imponere nō

poſſumus (quàm autem ſit difficile, nec ipſe ignoro, & vobis aſſentientibus, optima ratione impulſus, lubentiſsimè credo) temperare tamen eum, & certos illi limites ſtatuere debemus. Nullo omnino dolore affici & commiſeratione belluinum eſt, ſed modum ſtatuere, prudentium tantum. At in his calamitatibus, a quibus nemo excluditur, & quæ communes ſunt omnibus, quaſque nullus effugere poteſt, vltra quàm par eſt, & quàm Chriſtianos decet, animo proſterni, puerile eſt, & puſillanimitatis ſignum. Quis enim tàm ignarus eſt rerum, qui neſciat nos hac lege in hanc lucem productos eſſe, hac conditione creatos, vt tandem immortalitatis præmium conſequamur? Sed mors temporalis hæc quæſo quid aliud eſt, niſi præparatio ad illud æternum præmiũ? Quis tàm iniquus rerum æſtimator eſt, vt illud non cæteris rebus omnibus anteponat, in hoc vno omnem ſpem ſuam figat atque collocet, in hoc vno tanquàm in deſiderato bonõ acquieſcat? Quid enim homo non faciat ad perpetuum illud bonum cõſequẽdum? quo detracto, quid eſt, quod in hoc tàm exiguo vitæ curriculo, & tàm breui, tãtis nos in laborib. exerceamus in tot curis, vigilijsque angamur? toties de vita ipſa periclitemur? & vix vllum vnquàm tranquillum, aut ocioſum ſpiritum ducamus? Itaque qui hunc è vita diſceſſum deplorat, obſecro quid aliud agit, niſi quod ſummum bonum, in quo tota beatæ & æternæ vitæ ratio conſiſtit, aſpernatur, ſibique ipſe ſummam felicitatem inuidet. Poſſumus ne aliquod auxilium afferre neceſsitati? ægre ne ferimus nos ea conditione eſſe, qua omnes ſunt homines, cupimus ne effugere id, quod nobis cum omnibus commune eſt? Quicquid naturæ neceſsitas inducit, æqui boniq́ cõſulendum eſt, & nequaquàm dolendum contigiſſe id nobis, quod nemini non accidere poteſt. Quod ſi originis noſtræ initia repetere voluerimus, videmus

ne quàm

ne quàm imbecillum animal ſit homo, quàm omnibus fortunæ in
iurijs ſit ob noxius, nullo non mali genere oneratus, adeò vt Græ
ci dixerint, ἀνθρώπου μηδὲν εἶναι ἀβεβαιώτερον. Nihil firmum
in rebus humanis, omnia caduca, & cuiuis fluctui cedentia.
Quid ſtultius, quàm inclamare illum, a quo omnis ſenſuum fu
ctio receſſit? qui in meliori vita cõſtitutus, miſeros nos deridet at
que deludit? fatum nec æneus murus arcere poteſt. Tendimus
ad mortem, metam properamus ad vnã. Omnia ſub leges mors „
vocat atra ſuas. Humana omnia ſunt mortalia, & celeres ha- „
bent exitus, iniuriæ temporum & fortunæ reciprocis vicibus
obnoxia, ſolus Deus immortalis eſt, ſecretus ab omni iniuſtitiæ
labe, expers omnis ſenij & mutationis. Quod ſi præteritorum me
moriam retractare licet, inſpiciamus exemplũ Dauidis Regis, o-
mnium quos terra tulit vnquã potentiſſimi & ſapientiſſ. diuiniq;
cultus, ſi quiſquã alius obſeruãtiſſimi, qui cum de filij, quẽ in ocu
lis & complexu habebat ſemper, valetudine minus proſpera à
domeſticis ſuis certior factus fuiſſet, moleſtè ſanè, acerbeq;, vt pa
trem indulgentiſſimum decuit, id tulit, atque ſtatim Deo pro in
columitate ipſius ſupplicare incepit, more patrio humi in faciem
proſtratus, & amictus veſtitu lugubri, per triduum abdicato ci
bo & potu, et omnibus delitijs, ſperans ſe à Deo impetraturum,
vt filius, quem vnicè diligebat, diuina miſeratione ſanitatem re
cuperaturus eſſet. Quas preces cum iam irritas eſſe cognouiſſet,
ſpeq; ſalutis adempta, mors filij illi nunciata fuiſſet, ſtatim lætus
ſolio aſſurgens, Deoq; gratias agens, lugubri veſte abiecta, in-
dutaq; purpura & torque aureo, ſumptoq; cultu, qui Regem de
cet, domeſticos ſuos omnes ſatrapas & toparchas ſplendido ac
magnifico apparatu excepit, & hilariter illum diem agere pro
imperio iuſſit. Quod Regis optimi factum cũ admirarentur qui

dam, lætus reſpondit. Quid iam mærore me conficiam? aut quid fruſtra dolorem augebo? antea cum puer in viuis adhuc eſſet, morboq́; grauiter oppreſſus, nō minimum ſæpè periclitaretur, & ſalutis dubia ſpes adhuc reliqua ſupereſſet, putaui fore vt Deus meis precibus quas crebras ad illum feceram adductus, filio ſanitatem reſtitueret, meique voti compotem me faceret Nunc cū omni ſpe exclusus ſim, isq́; naturæ & neceſſitati ſatisfecerit, fieriq́; non poſſit, vt quiſquàm cum ſemel naturæ debitum perſoluerit, denuò ad nos ab inferis reuocetur, nulliq́; amplius ad nos acceſſus concedatur, dolori, quem iuſtiſſimum cepit ex filij chariſſimi morte, ſuperſedebo, & lætus id tempus, quo nobis vnà cum illa cæleſtium animorū cohorte eſſe, & coram loqui licebit, expectabo, ò admirandam Regis prudentiſſimi conſtantiam animi, ò infractam in rebus aduerſis ferendis, & calamitatibus tolerandis pertinaciam. Sed nihil mirum in Dauide tātam animi altitudinē extitiſſe, cū præceptis religionis optimè inſtructus, quicquid hominibus aduerſi contingeret, id annuente Deo fieri, minimè ignoraret. Illud potius admiratione dignum homines à vera religione alienos, & veræ fidei penitus ignaros, præmiorumq́; quæ hanc vitam conſequi ſolent, omnino inſcios, tanta pertinacia in calamitatibus tolerandis fuiſſe. Quid quæſo præclarius, aut omnium ætatum memoria celebratu dignius, quam illa diuina Anaxagoræ vox? οἶδα ὅτι θνητὸν ἐγέννησα. *Quid de Pericle Athenienſium duce, rei militaris ſcientia inſtructiſſimo, & ad res præclarè gerendas nato, dicam? in quo neſcio vtrum dicendi peritia & eloquentiæ ſtudium, an animi robur & conſtantia præualuerit. Is cum in vnius qua tridui ſpatio, vtrunque filium, adoleſcentes ſpectatæ indolis, & ad omnem virtutis laudem expectatiſſimos, morte ſublatos eſſe intellexiſſet, nihil ingemuit,*

muit, vel vultus mutatione doloris ſignificationem præbuit, ſed cõſtantiſsimè mortem vtriuſque tulit, nec quicquam de priſtina animi ſeueritate remiſit, & dolori quem incredibilem animo ceperat quàm citiſsimè callum obduxit. Quid de Xenophõte, omni genere laudis digniſsimo, & vno ex omnibus græcæ facundiæ facilè principe, verba faciam? nonne tãtum iam vtilitatis ex ſtudijs bonarum artium hauſerat, vt ſe hominem, id eſt, mortalem eſſe cognoſceret optimè, & humani nihil alienum a ſe putaret? cui cum de filij, quem incredibili amore proſequebatur, obitu inter ſacrificandum nunciatum eſſet, eumq; in caſtris ſtrenuè pugnantem, & boni militis officio functũ occubuiſſe diceretur, nullum aliud doloris ſignum exhibuit, niſi quod coronam quam geſtabat pro more ſacrificantium depoſitam capiti iterum adaptauit. Præteribimus ne ſilentio Dionem Syracuſanum, qui cum amicis fidatioribus conuocatis conſilium de re magna caperet, ſubito tumultu oborto, interroganti quid rei eſſet reſponſum fuit, filium ex altiore parte domus delapſum eſſe, vitamq; cum morte commutaſſe. Quo audito, non ſolùm non obſtupuit, ſed ne vllũ quidem mærorem præ ſe tulit, tantumq; abfuit, vt amicos dimitteret, aut ab incepta conſultatione deſiſteret, vt ſtatim mulieribus in mandatis daret, vt filius honorificè ſepeliretur, illique pro more patriæ quam honorifica iuſta fierent. Pari conſtantia in morte chariſsimæ filiæ, matronæ pudicitia & honeſtate claræ, Demoſthenes ſummum illud eloquentiæ lumen fuit. Quem Rex Antigonus imitatus non minora fortitudinis ſuæ ſpecimina poſteris reliquit. Q. Fabius Max. Conſul ſapientiſsimus, & omni virtutum laude præſtantiſsimus, filium ſummæ indolis, & præclariſsimarum actionum laude inſignem, mortuum non modò non luxit, ſed & laudes eius publicè decantauit. Cato Cenſorius, ex morte filij, adoleſcentis ad omnia ſumma nati, & præclara di

gnitate iam ornati, non tantum vulnus accepit, quin negocia Re pu. ſegnius deinde adminiſtraret. Sed quid nos hæc ex priſcorũ annalibus repetimus? quaſi verò non quottidiana vita, ſatis exẽ plorum ſuppeditet? Quis fuit Paulo III. Pont. Max. eodemq́ morum & vitæ ſanctimonia probatiſsimo, in doloribus vincendis pertinacior? Qui cum filiam talem, tot & tam eximiys ornamen tis præditam, virtutis, ingeniy, humanitatis & prudentiæ laudibus cum pauciſsimis certantem, amiſiſſet, eiq́ res diuina facienda eſſet, nihil eius obitu commotus, aut animo fractus, in publicum audacter prodiyt, occultatoq́ mærore quo intus penè conficie batur, ſacra pro conſuetudine maiorum ſuorum peregit. Sed inter tot & tanta exempla nullum illuſtrius, nullum poſteritatis commendatione dignum magis, quam quo hodie nobiliſsima familia optimo iure gloriatur. Quis nõ nouit Laurentium Medi cæum, qui toties hodie eſt in ore & literis eruditorum, virum illũ ad omnia sũma natũ, omni genere laudis excellẽtem, bonarum artiũ patronũ, patriæ cõſeruatorem, qui toties vrbem præclariſsi mam a tyrãnide inimicorum miſerè vexatam liberauit, in quem Dy atq; homines omnia ſua ornamẽta cõgeſſerant? hic eũobyſſet interq́ mortales eſſe desyſet is, qui toties pro Reipublicæ incolumi tate ſe periculis audacter expoſuerat, ac vitam etiã pro eius ſalu te profundere, ſi neceſsitas ita poſtulaſset, nõ dubitauerat, quem patri tum animum fuiſse creditis, cum cogitaret, ſe amiſiſse filium, quo vnico nitebatur, in cuius ſpe requieſcebat. eius interitũ non vniuerſa Italia tantum, ſed quod magis eſt, bruta animan tia quoque rationis omnino expertia luxerunt. Atqui piiſsimus pater, paratus ad omnem fortunam, cuius vim toties expertus fuerat, ne inconſtantior eſse, aut a veteri illa animi altitudine deſciſcere vllo modo velle videretur, neq́ malum malo cumularet, nihil animo conſternatus, aut fractus, gemitus omnes

&

& lachrymas incredibili patientia, & animi fortitudine ſuperauit, vimq́ facere ſuis affectibus voluit; conſolantibusq́, eumq́ a doloris moleſtia abducere conantibus amicis benignas aures pro innata ſua humanitate libētiſsimè præbuit, minimè neſcius, eos caſus æquo animo ferendos eſſe, quos nulla ratione vitare poſſumus, nihilq́ noui accidiſse ſibi apud animum expendens, moderatè hanc calamitatem tulit, & maximo ſemper animo, vt grauem & ſapientem virum decuit, fuit. Homini enim melior vita ſupereſt & longior, vt è prophetarum & vatum diuinis vocibus diſcitur. hanc præſentem cum ſuis bonis contemnere ſapientis eſt, cuius omnis iactura immortalitate pēſatur. Quod ſi quis ſecum paulò exactius conſideret, quot malorum generibus hæc calamitoſa vita affluat, quot curis et angoribus prematur, quot morborum generibus ſit obnoxia nonne meritò ridiculus cenſeri debet is, qui diutius illa, quam Deo viſum fuerit, frui cupit. Dolebimúsne ſi quis ab hoc malorum cumulo liberetur? lachrymisne conficiemus nos? inuidebimúsne illi præmium virtutis, quod poſt mortem demum conceditur? Cicero quamuis diuinarum literarum prorſus ignarus eſſet, & a religionis noſtræ myſterijs auerſus, quamuis dubitanter tamen ſenſit, ſummum homini bonum non niſi poſt mortem contingere. Fidenti animo (inquit) ſi ita res feret, gradiemur ad mortem, in qua aut ſummum bonū, aut nullum malum ineſſe cognouimus. Mors igitur non extinguit hominem, sed ad virtutis præmium admittit, et in cauſa eſt, vt diuinos immortalitatis fructus capiamus, bonisq́ æternis fruamur, contemptis vtiq́ terreſtribus, et fragilibus. Nihil eſt, vt ait Tullius, quod ſit manibus humanis laboratum, quod non aliquando ad interitum redigatur vel iniuria hominum, vel ipſa confectrice rerum omnium vetuſtatē. humana omnia fragilia, mortalia atquè caduca sunt; fama virtutis autem; & memoria

nominis, quia animi bona ſunt, æterna ſunt. Unum & ſummum bonum eſt immortalitas, ad quam capiendam, & formati a principio, & nati ſumus. Ad hanc tendamus oportet, hanc ſpectemus, hanc deprehendamus neceſſe eſt. Ad hãc manu quaſi nos ducit mors hæc tẽporalis, viamq́; nobis præmunit, per quã licet ad ſummum illud bonum aſcendere, quo nihil antiquius, nihil charius homo habere debet. Finxit equidem natura rerũ parens hominem tenui, & imbecillo corpuſculo, ex materia ſolutu facili conflatũ, & fragili, vt omnibus mutationibus obnoxius eſſet, & a quo nulla infirmitas, quæ mortis imaginem præ ſe fert, abeſſe poſſet, & vt in qualibet ætate mortalis eſſet. Quæ ideò a me dicuntur omnia, vt teſtatum faciam, nos aliquando doloris acerbitate victos, nobis ipſis nimium indulgere, minusq́; perſpicere ea, quæ nobis cum omnibus communia ſunt, & ob mollitiem vincere naturæ incommoda minimè poſſe, neq; ad memoriam reuocare, quid grauitas noſtra requirat, omninoq́; impatientiores eſſe, quàm animi conſtantia, & firmitas patiantur. Quod ſi in hoc breui, & exiguo vitæ curriculo nihil non laborum inſumimus, toties periculo mortis nos obijcimus, nullum nõ moleſtiæ genus recuſamus, ad acquirenda ea, quæ mortalia, caduca, & infirma ſunt, opes, honores, quanto magis totis, & animi, & ingenij viribus ad ea bona contendere debemus, quæ nulla temporis longinquitas aut delere, aut abſumere vetuſtas poteſt. Et quid hæc miſera vita habet excellens? cuius maxima pars ærumnarum omnis generis plena præterlabitur. Dicamus potius, vt religione Chriſtiana, & bonis moribus imbutos decet, cum ſanctiſſimo vate Regio. In manibus (inquit) tuis tempora mea, hoc eſt, dies fatalis, ſeu longus, ſeu breuis eſt futurus, tibi debetur, atq; ex tuo arbitratu omnia mea decurrant. Ad quem modum vnicum patientiæ exemplum D. Hiobus ferè ſic quoq; loquitur. Bre-

uis

nis dies hominis, numerus menſiū eius penes te eſt, conſtituiſti ter
minos eius, qui præteriri nequeunt. Et quid habet hæc vita, pro-
pter quod magnopere ſit expetēda? cū tam multi in ipſo virtutū
flore ea deſtituantur, tā multi vix dum inchoata infantia, et vix
dū è carcerib. egreſſi, et ab vtero matris excluſi opprimātur ſta
tim, tot deniq; mortis ſint diſcrimina, tot diuerſi, atq; immatu-
ræ ēt ætatis horrendi exitus, quorum omniū rationem inire, aut
facti cauſā explicare nequeas, non eſt quod ſiniſtrā de Deo opi-
nionē concipiamus, aut parùm reuerenter de eo ſentiamus, verū
omnia inſcrutabili conſilio eius attribuenda ſunt, et dicēdū cum
Poeta, ὅτι δίδωσι θεὸς, ἀγαθῶς φέρε, μηδ' ἀγανάκτει. *Quod aūt idē*
non malos tantū, et omni flagitiorum atq; ſcelerū genere cōtami
natos, et ad oēm nequitiā inſtructos, ſed et probos, morūq́ ſancti
monia conſpicuos, et innocentiæ laude præſtātes è medio tollit, ci
tiusq́ omnino iudicio rationis vinculis corporis exoluit, id diuinæ
prouidentiæ, cuius nutu ac voluntate gubernātur omnia, certiſſ.
eſt argumentū. Ne .n. probi malorum contagio afficiantur, eorūq́
conſuetudine, et conſortio deteriores reddantur, et ad oē genus ne
quitiæ abducantur, ideò Deus cupiens illorū ſaluti conſulere, &
a vitiorū illecebris abſtrahere, ſæpè in medio curſu vitā illis ab-
rūpere ſolet. Ad quid igitur tot lachrymæ? nullus ne tandē mœ-
roris finis erit? quid tandē illius obitū, deceſſionemq́ lugemus? cō
tigit ne illi aliquid quod ſit luctu, et lamentatione dignū? Quod ſi
vitā illam cogitamus beatā, et immortalē, quæ in cælo his qui cū
fide et pietate hic vixerunt, poſt mortē a Deo eſt propoſita, nihil
omnino earū rerū, quib. illa cōparatur prætermiſit optimus, ide-
q́ue præſtantiſſ. Card. sed cum mecum reputo, quātus vir fuerit,
quibus virtutib. ornatus, quātæ curæ illi fuerit eccleſiæ honor et
autoritas: cogor ignoſcere affectibus, et veniā dare, ſi mollius for-
taſſe aliquando hæc incōmoda ferimus, quàm animi illa conſtan

tia patiatur. Sic.n.a natura cōparatum eſt, vt eorū, quorū egre
gia in Remp.merita extant, quib. amicitia et cognatione iuncti
fuimus, qui omni tēpore ætatis ſuæ illuſtres extiterunt, quorum
virtus, et officij diligentia, nulla oratione pro dignitate exprimi,
aut verbis proferri pōt, memoriam ex animo euellere nullo modo
poſsimus, cū in medullis penitus nobis ſint infixi, et mortui etiam
frequentes in ſermonib. et cogitationibus nobis ſint. Atqui ſi oēs
quib. aliquo modo deuincti ſumus, aut cū quib. aliqua neceſsitu-
do nobis intercedit, vel quos ab ineunte ætate amore ſēper proſe-
cuti ſumus, hac lucis vſura priuatos, et ad longe meliorē vitā trāſ-
latos, calamitatum omniū penitus expertē, diutius lugere velle-
mus, quis tandē finis lachrymarum futurus eſſet? Fruitur ille
vera perpetuaq; lætitia, nos in inani dolore poſiti, mærore conta-
beſcimus, malumq; malo cumulamus, et fruſtra nos metipſos cru-
ciamus, et curis inutilib. affligimus, malūq; exaſperamus tantū,
non lenimus. Et quia humanæ cōditionis minimè rudes ſumus,
et omnib. ſemel mori ſtatutū eſſe certò nouimus, nequaquā animū
ita deijciamus, ut extolli ad æquitatē nunquā poſsit. Memine-
rimus potius homines nos eſſe, noſq; in hanc vitā, tanquam in ho
ſpitiū ita eſſe ingreſſos, ut accitu sūmi Dei, æternum illud cæle-
ſte domiciliū petituri, ex hac rerum humanarū caligine migre-
mus, et quancunq; fortunā occaſio nobis obtulerit, æquo animo
toleremus. Præclarè potius exiſtimemus actū eſſe cū his, qui ex
hac miſera vita deceſſerunt, conſpectuq; et conſuetudine cæleſtiū
animorū fruuntur, curis vacui, omni lætitiæ genere affluentes,
nihilq; ſiniſtri pertimeſcentes, cū interim nos, ſpecie quadā boni-
tatis decepti, quib. hac falſa lucis vſura, et calamitoſæ vitæ dul-
cedine prorſus amara nihil gratius atq; iucūdius eſt, mille mole
ſtijs quottidie opprimamur, nullo nō mali genere vexemur, neq;
vllus ſit ex omnib. qui cum ad ſummū felicitatis gradū peruenis

ſe ſe ſibi perſuadet, vix primorib. labris eã deguſtauerit, multáq; ſibi adhuc ad ſummã perfectionẽ, pudore ſuffuſus, et quottidiano rerũ vſu edoctus, deeſſe animaduerterit. Nihil syncerũ habet humana vita, omnia ſunt imperfecta, mutila, & fuci plena. Qui ſapiẽtiam coluerũt, nõ vt ætatis, ſed vt virtutũ ſuarũ curſũ cõplere poſſent, optare ſoliti ſunt, parùm ſolliciti, quocũq; tãdem tẽpore vita perfungerẽtur, aut morte corriperẽtur, omne ſtudiũ & diligẽtiam in poſteritatis memoria tãtum, & famæ celebritate adipiſcenda ponentes. Quorum fundamentis & nos inniti decet, doloriq; tãdem finẽ cõſtituere, & ex animo mæſtitiã pellere, & dolorẽ penitus euellere oportet. Quod ſi luctu nihil proficitur, abſtergamus ipſũ, & Cardinali noſtro etiam gratulemur, quod præditus optima mẽte, ſine vllo mortis ſẽſu (quod in pios tãtum, & ſui ſimiles cadere ſolet) ſolutus ab omni cõſciẽtiæ ſcrupulo, purus ab omni labe, ad cõſpectum Dei, quem tãta animi cõtẽtione coluerat, cuius amore incredibili ſẽper flagrauerat, in quem ſolũ ſuam ſpem collocauerat, & in omnibus actionibus ſuis ſcopũ propoſuerat ſibi, in cælũ euolauerit, eamq; ſedem obtinuerit, quæ immortalitatis præmiũ cõſequitur. Quã qui poſſidere cogitat, multa prius ſuſtineant, neceſſe eſt, nec ita facilè aditus cuiq; patet. Via enim quæ ad hãc felicitatem ducit, valdè aſpera eſt & anguſta, ſpinis & ſẽtibus horrida, difficultatisq; plena, quã nemo niſi cum maxima cadẽdi ſollicitudine ingredi poteſt. Sed qui ſemel eius difficultates ſuperauit, huiusq; mũdi illecebris ſpretis, omniq; vana gloria cõtempta, voluptatibusq; abdicatis, totũ Deo ſe deuouerit, virtutiq; ſtrenuè operã nauauerit, et Chriſtianis virtutibus, hoc eſt, iuſtitia, temperantia, ſapientia, & reliquis quæ has comitãtur innumeris, cũctis & animi & ingenij viribus ſtuduerit, hisq; paupertatẽ, ignominiã, laborẽ & omnes acerbitates adiunxerit, næ ille ab imperatore noſtro, ſũmoq; duce, & omniũ

bonorũ fonte & autore vnico, Deo Opt. Max. perpetua præmia
nemine refragãte (quis enim voluntati illius repugnare auſit, ni
ſi quis ita obſtupuerit, vt penitus omnis ſẽſus ei ſit ereptus) conſe
quetur, tãdemq; omni moleſtia perfunctus, ijs bonis fruetur, quæ
æterna sũt, quæq; nulla vel tẽporis lõginquitas, vel memoriæ obli
uio abolere vnquã poterũt. In rebus humanis autem, quid ames,
cũ omnia fluere, ac labi, nihil intra orbem lunæ firmũ eſſe, nihil
idẽ a mane ad veſperã, quottidie cernas? Quod igitur optimus et
sãctiſsimus Cardinalis Ioãnes de Medicis ſpes altera patris, quo
Eccleſia nitebatur, generis et maiorũ ſuorũ nobilitate, ſua virtu
te clarus, omnib. animi, corporis, fortunæ bonis ornatus, tàm ſu
bitò nobis ereptus, rebusq; humanis, magno totius Eccleſiæ incõ
modo exẽptus eſt: Dei, cui nefas eſt obſtrepere, & cuius nutu at
que cõſilio adminiſtrãtur omnia, volũtas fuit, obitũ ipſius mode-
ratè ferre, lachrymisq; finem imponere, noſtrarũ partiũ eſt. Hæc
habui, viri optimi & clariſsimi, quæ de morte & laudib. huius
tẽperatiſsimi, & omnibus rebus præcellẽtiſsimi iuuenis, Ioannis
Medicæi Card. in medium afferrẽ, quas ſi non pro dignitate, &
quem ad modum earum magnitudo poſtulabat, enumeraui (quis
enim poſſit, cum tot, & tantæ ſint?) non voluntati, quæ mihi ſẽ
per fuit optima, ſed materiæ amplitudini attribuatis. Reliquum
eſt vt Deum ſalutis noſtræ autorem, & creatorẽ omnium, ex a-
nimo rogem, vt quotieſcunq; illi viſum fuerit, nos etiam ex hac
teterrima rerum humanarum caligine eductos, omniq; huius mi
ſeræ vitæ moleſtia perfunctos, in æterna illa arce collocare, & cũ
cæleſtium animorum cætu coniungere, immortaliq; uita donare
elit. Dixi.

Z 1015
19
526737

MC